

1802 en 1805 zich, door het bijna volslagen ontbreken van materiaal, aan ons oordeel, in de volgende jaren komt zijn krachtig-ontluikend meesterschap zienderoogen tot ontplooiing.

Bij onze huidige kennis van zijn oeuvre moet ons oordeel, noodgedwongen, vooral steunen op zijn teekeningen, waar de enkele schilderijen, ongedateerd als ze zijn, zich slechts bij benadering laten invoegen in het door jaartallen gestaafde andere werk. Maar deze teekeningen alleen reeds leveren een rijke bron voor onze kennis van zijn ontwikkelingsgang. Na 1802 lijkt de academiestudie zijn krachten goeddeels geabsorbeerd te hebben. Pas 1805 levert weer meerdere bewijzen van zijn werkzaamheid. Na het samenvattend streven, waarvan de lavis van 1802 spraken, lijkt hij hier wel weer eerst zichzelf. Het is of hij gevoeld had — waaraan misschien het analyseerend teekenen naar pleister en model ter academie niet vreemd was —, dat alleen een verdiepte studie, een verder ingaan op het detail zijn kunst zekerder basis kon verschaffen. Wellicht kan in de tusschenliggende periode een plaats gezocht worden voor een aantal zeer licht gewasschen teekeningen, welker stijl met dien van een der latere jaren niet is overeen te brengen, en die wat onderwerp betreft, lijken aan te sluiten bij eenige romantische landschapschetsjes uit 1802 (coll. Bremmer), die misschien het eenig blijk zijn van den invloed van zijn leermeester, Jurriaan Andriessen. Van deze blaadjes lijkt ook de trant, zij het in vormenspraak zeer vereenvoudigd, nog het allermeeft de voortzetting. Zeker, 1804 gedateerd, is slechts een groote aquarel, een veestuk (Kröller—Müllerstichting *) , die noch van den Van Troostwijk der komende jaren iets heeft, noch het goede heeft behouden, dat zich, in beginsel, toch reeds vroeger manifesteerde. In de kleuren van gering gehalte, in de compositie verbrokkeld, mist de teekening voor een onderneming als deze nog te eenenmale de kracht. Slechts de achtergrond nabij den horizont voorspelt iets van den lateren kunstenaar en de hoekvulling links, een nauwkeurig-bestudeerd, warrig gewas, roept een dergelijk detail in de herinnering van het wel evenzeer vroege schilderij, dat zich nu in het Haagsch gemeentemuseum bevindt. Hoe men zich dus de hiervoor aangeduide kentering in zijn opvatting moet voorstellen, is onzeker. Maar de als zoodanig gewaarmerkte teekeningen, ons uit 1805 bekend, spreken van een aanzienlijk verbeterd anatomisch verstaan van zijn sujetten, waarvan de vormen overigens nog breed gehouden zijn en waarbij de waarneming voornamelijk schijnt te zijn uitgegaan naar, globaal-aangegeven, licht- en schaduwwerking. Het is of hij, als in de teekeningen van 1802, opnieuw, ontijdig, een synthese binnen zijn bereik acht. Maar hij schijnt in te zien, dat een werkelijk beheerschen van het onderwerp slechts bestaan kan, wanneer men tot de kern is doorgedrongen

*) Men leze verder voor de afkorting K.M.S.: Kröller—Müllerstichting, voor R.P.K.: 's Rijks Prentenkabinet te Amsterdam.